

Ajuntament d'Arenys de Munt

Rbla. Francesc Macià, 59
08358 Arenys de Munt
Tel. 93 793 79 80
www.arenysdemunt.cat

COMISSIÓ DE LA MEMÒRIA HISTÒRICA ACTA DE LA REUNIÓ DEL 7-6-18, 19 h

Essent el dia 7 de juny del 2018, a les 7 de la tarda, es reuneixen a la segona planta de l'Ajuntament d'Arenys de Munt els següents:

Assistents: Sr. Joan Rabasseda, Sra. Tònia Vila, Sr. Marc Tarrés, Sr. Josep Manel Jiménez, Sr. Gustau Adzerias, Sr. Agustí Barrera, Sr. Francesc Forn, Sr. Francesc Isern, Sra. Imma Moratalla, Sr. Elies Surroca, Sra. Montse Viader.

Actua com a secretari: Sr. Joan Lloret.

1. LECTURA I APROVACIÓ DE L'ACTA ANTERIOR, SI ESCAU

S'aprova l'acta anterior per unanimitat.

2. CONCRECIÓ I CALENDARITZACIÓ DE LES PROPOSTES DE LA REUNIÓ ANTERIOR

Es parla de la proposta que s'havia formulat a la reunió anterior de posar la senyera en un màstil adossat al mur del campanar. La Sra. Vila comenta que els serveis tècnics de l'Ajuntament han desaconsellat posar-hi res. La Sra. Viader explica que als edificis declarats com a bé patrimonial no s'hi pot clavar cap element.

El Sr. Barrera opina que s'hauria de fer una interpretació global de la memòria històrica i després travar tots els aspectes. Pensa que aquesta comissió s'ha de centrar en la contemporaneïtat, ja que encara hi ha persones que recorden quan la gent fugia cap a la frontera, i que cal tenir una visió global. En relació a les propostes fetes a la reunió anterior, creu que s'han de recuperar les memòries de Josep M. Soler i col·locar la llamborda en homenatge a Joan Grassot. Comenta que el 2019 farà vuitanta anys de l'exili i es podria fer un acte d'homenatge als exiliats; posa els exemples de Josep Bigorra, Joan Grassot, Domènec Perramon, Lluís Ferran de Pol, Antònia Torrent, Enric Catà, Josep Maria Soler i Miquel Calafell. Aquest últim era el batlle de la CNT durant el període de la guerra. El Sr. Barrera comenta que dedicaria tot l'any a petits actes. El primer seria una minibiografia de totes aquestes persones i al llarg de l'any es podrien anar recuperant totes. Es podria recuperar un prec de la CUP del 12 de juliol del 2017 en què es proposava un acte d'homenatge a les víctimes dels judicis franquistes, que ell estendria als exiliats. Proposa treballar aquesta comissió segons el model que es va seguir a la Comissió del Tricentenari.

Sobre les llambordes d'homenatge, el Sr. Lloret comenta que des de l'àrea de Cultura de l'Ajuntament es va trucar a l'Ajuntament de Navàs, que va ser pioner a col·locar-les,

Ajuntament d'Arenys de Munt

Rbla. Francesc Macià, 59
08358 Arenys de Munt
Tel. 93 793 79 80
www.arenysdemunt.cat

per preguntar com funciona. Li van dir que havia de contactar amb el Memorial Democràtic de la Generalitat de Catalunya, que és qui coordina aquest projecte. Hi va trucar i li van explicar que el projecte es diu Stolpersteine, va ser creat per l'artista alemany Gunter Demnig i està coordinat pel Memorial, que també paga les llambordes. És un projecte internacional, que abasta tot Europa i fins i tot fora d'Europa.

Es demanen uns requisits que s'han de complir. En primer lloc, el projecte és per homenatjar persones deportades a camps de concentració, víctimes del nacionalsocialisme. Després, les llambordes es posen davant dels llocs on van viure, excepte si aquests llocs estan molt apartats o no són de fàcil accés, cas en el qual les llambordes es poden posar en altres llocs.

El Sr. Barrera explica que Joan Grassot vivia en una casa confiscada. Es comenta que seria més adequat col·locar la seva llamborda davant de l'Ajuntament, com ja es va proposar, ja que va ser-ne regidor de Transports. S'aclarirà amb el Memorial si hi ha cap inconvenient amb fer-ho així. Grassot va ser exterminat a Mauthausen.

Des del Memorial Democràtic es va comentar que, quan es decideix posar una llamborda, primer s'ha de presentar una moció al Ple i s'ha d'aprovar. Després d'això, es fa la petició al Memorial. El projecte requereix que s'hi involucri tot el poble, així com un manteniment i seguiment. També s'ha de presentar una recerca històrica sobre el(s) personatge(s) en qüestió. També demanen que es localitzin els familiars vius del personatge, perquè n'estiguin al corrent i hi donin el vistiplau en cas que en siguin descendència directa.

A banda d'això, el Memorial també demana que la col·locació de la llamborda estigui relacionada amb un projecte educatiu, que involucri escoles, institut, algun museu, etc. Aquests projectes educatius poden ser de diferents tipus. A Amposta, per exemple, alumnes de l'institut han fet recerca sobre els personatges homenatjats. A Manresa s'ha creat una ruta de les llambordes. A altres llocs s'han fet exposicions itinerants.

El Memorial Democràtic no decideix quan es posen les llambordes. Gunter Demnig, l'artista que les fa, les posa ell mateix, especialment si és la primera vegada que es fa en un municipi. Per tal de fer-ho, ve un parell de setmanes a l'any i posa les de tots els municipis que n'han demanat. Sempre es prioritzen els ajuntaments que ho han demanat abans. L'any 2019 ja està tancat, amb sol·licituds demanades fins i tot el 2016. Si nosaltres ho demanéssim aviat, potser podria entrar per al 2020, però tot i així és possible que ens haguéssim d'esperar fins al 2021 o més tard, ja que el projecte cada vegada s'està estenent més, hi ha més municipis interessats i per tant més peticions.

Al Maresme només els consta Mataró, de moment, que ho hagi demanat. Si diferents municipis propers ho demanen, comenten que és bo que es posin en contacte per parlar-ne i posar-ho en comú, i potser també per fer alguna cosa conjuntament.

Ajuntament d'Arenys de Munt

Rbla. Francesc Macià, 59
08358 Arenys de Munt
Tel. 93 793 79 80
www.arenysdemunt.cat

El Sr. Jiménez proposa fer una declaració institucional en comptes d'una moció al Ple; en aquest cas, s'hauria de mirar si el Memorial acceptaria que es fes d'aquesta manera. Pregunta si no hi ha més morts a camps de concentració nazis. El Sr. Forn respon que no. La Sra. Vila diu que es prepararà la moció i es farà la demanda.

El Sr. Rabassada parla sobre el fotògraf alemany Walter Reuters, que va fer fotos de la Colonia México, que durant la guerra va estar uns dos mesos a Can Boter. Aquestes fotos es van exposar a València i el maig del 2018 també es van exposar a Ciudad de México. Es comenta que es podria fer una petició al museu on es van exposar, Espacio México, per si podem tenir accés a aquestes fotos o per demanar el contacte de qui les tingui. Se'n pot trobar més informació al següent enllaç: <http://espaciomex.com/cultura/la-guerra-civil-espanola-bajo-la-lente-de-walter-reuter/> El Sr. Jiménez proposa lligar-ho amb el tema de l'exili.

El Sr. Forn fa una proposta d'itinerari de la guerra de 1936 a 1939, que és el següent:

1. Villa Josefa. Seu de la colònia de refugiats de Madrid i entorns. Desembre de 1936.
2. Escoles Nacionals (ajuntament). Seu de la colònia de refugiats del nord (sobretot bascos). Novembre de 1937.
3. Can Regàs. Seu d'una colònia infantil a càrrec de la Compañía Telefónica. Juliol de 1936.
4. Plaça-mercat, obra de l'arquitecte Enric Catà. Seu de l'ajuntament republicà.
5. Escola Sant Martí, obra de l'arquitecte Enric Catà. Grup escolar inaugurat el mes d'abril de 1937. Hospital de sang des de final del 38.
6. Manufacturas Colomer (Grobelàstic). Des de l'agost de 1937, seu de la 1a companyia del 47 batalló de carrabiners i, des de finals d'agost de 1938, hospital de sang i seu del 21 batalló mòbil de serveis sanitaris dels carrabiners.
7. Germanes Dominiques. Seu del Comitè de Milícies Antifeixistes durant tota la guerra.
8. Sindicat Agrícola. Seu de la 134 Brigada Mixta, 1r Batalló, a final de juny de 1937.
9. Carrer de Can Barbeta. Refugi.
10. Castell de Can Jalpí, obra de l'arquitecte Miquel Madorell i Rius. Seu del president del govern Juan Negrín i del tinent coronel Garcia Vivancos, cap del CRIM 16, campament número 2, ubicat a Sobirans. 1938.
11. Entrada de Can Jalpí. Indret on foren assassinats els religiosos d'Arenys de Mar. 1936.
12. Villa Mercedes (Can Boter), obra de l'arquitecte Enric Catà. Seu d'una colònia infantil a càrrec del consolat de Mèxic. 1938.
13. Sobirans. Seu del CRIM 16, campament número 2 des de juny de 1938.
14. Collsacreu. Paratge on foren assassinades diverses persones pertanyents a partits de dretes, empresaris o religiosos.

Ajuntament d'Arenys de Munt

Rbla. Francesc Macià, 59
08358 Arenys de Munt
Tel. 93 793 79 80
www.arenysdemunt.cat

15. Mas Miró (Can Guix). Seu d'una colònia infantil de nens i nenes bascos. Mesos finals de 1937.
16. Can Delàs. Seu d'una colònia infantil de nens i nenes asturians. Mesos finals de 1937.

El Sr. Jiménez proposa posar una placa als llocs on hi va haver colònies. El Sr. Barrera diu que a la plaça de l'Església hi van matar dues dones refugiades amb un bombardeig que va fer un avió mentre tornava de bombardejar Barcelona o Mataró, i va llançar a Arenys de Munt algunes bombes que encara li quedaven.

La Sra. Vila proposa que es faci un tríptic de la ruta on hi consti un plànol del poble amb els punts de l'itinerari i una mica d'explicació, i que el disseny també serveixi per a altres rutes. El Sr. Jiménez recorda que cal fer i ubicar en algun lloc del poble un monòlit amb els noms de les persones mortes durant la guerra (la llista que hi ha actualment a la placa del cementiri). El Sr. Barrera proposa preguntar al Memorial Democràtic si ells finançarien els plafons o plaques que hi hauria als punts de l'itinerari.

La Sra. Vila comenta que es preguntarà al Memorial Democràtic si té un model de moció per presentar al Ple, i es mirarà si es pot fer al de juliol. El Sr. Barrera comenta que el Sr. Juli Cuéllar de la Generalitat sap de què va.

El Sr. Barrera comenta que el 30 de gener del 1939 va ser quan les tropes franquistes van entrar a Arenys de Munt durant la guerra civil, i proposa fer l'acte d'homenatge un cap de setmana abans o després, el 2019 (vuitanta anys després).

El Sr. Surroca proposa fer un acte d'homenatge a tots els regidors de l'Ajuntament que van morir durant la guerra, i també als que es van exiliar. El Sr. Jiménez demana deixar-ne constància amb alguna cosa palpable a banda de l'acte institucional. La Sra. Vila diu que s'hauria de concretar, perquè no queda gaire temps si es compta que hi ha l'estiu pel mig.

El Sr. Barrera parla de fer minibiografies, recollir les intervencions d'aquest acte i publicar-ho com a un Full Arenyenc de Cultura. Aquest seria un element físic que quedaria de l'acte. Parla de comunicar-ho a arxius de poblacions properes perquè l'acte tingui més repercussió.

La Sra. Vila comenta que es tractaria de fer un acte el gener del 2019 que recollís les biografies d'aquestes persones. Seria una jornada o un simposi. Diu que ho veu molt dens per a una conferència, per la qual cosa seria millor un simposi. El Sr. Jiménez proposa un simposi fet en diferents dies, per tal que no es faci llarg; les ponències haurien de ser curtes i després deixar-ho escrit.

Ajuntament d'Arenys de Munt

Rbla. Francesc Macià, 59
08358 Arenys de Munt
Tel. 93 793 79 80
www.arenysdemunt.cat

El Sr. Surroca comenta que, als noms que ha proposat el Sr. Barrera (Bigorra, Grassot, Perramon, Ferran de Pol, Torrent, Catà, Soler i Calafell) ell també hi afegiria els germans Joan i Maria Molina, que es van exiliar i ja no van tornar. Opina que, si les presentacions es fan de forma breu, es poden fer tots els exiliats. El Sr. Barrera diu que ho limitaria a les persones rellevants, conegudes pel poble, per no allargar-ho massa. Es comenta de separar-ho. La Sra. Moratalla diu que no li sembla bé. La Sra. Viader diu que els que són menys coneguts ho seran més si se'n parla, i que no troba bé aquestes diferenciacions. El Sr. Surroca comenta que ho faria tot junt. El Sr. Barrera aclareix que el que proposa és que se situïn en espais històrics diferents: els coneguts i els que ningú coneix.

La Sra. Vila proposa que a la propera reunió es decideixi el format que es farà servir. No es pot fer una cosa excessivament densa, perquè no hi aniria gaire gent. S'hauria d'acotar el que es fa i el temps que dura.

El Sr. Jiménez proposa fer l'acte que ha proposat el Sr. Barrera i una exposició sobre la Colonia México. La Sra. Vila comenta que hi ha eleccions al maig i caldrà deixar les coses lligades. El Sr. Jiménez diu que s'ha de decidir quin dia s'han de col·locar les plaques, on es posa el monòlit i fer un acte en relació a això; el monòlit es podria posar durant el març o abril, abans de les eleccions, i així també hi hauria més temps per treballar-ho.

La Sra. Vila diu que s'aniran veient les possibilitats de cada cosa: l'exposició sobre la Colonia México, els tríptics de l'itinerari sobre la guerra del 1936 al 39, l'acte d'homenatge del gener del 2019 i el monòlit.

3. MEMBRES DE LA COMISSIÓ

S'ha afegit com a membre de la Comissió la Sra. Isabel Tudurí, que vindrà quan ho pugui compaginar amb la seva feina.

4. EMMAGATZEMATGE DIGITAL DE MATERIAL HISTÒRIC

La Sra. Viader opina que no s'haurien de pujar fotos a internet perquè, encara que se'n cedeixin els drets, hi poden sortir persones que no hi estiguin d'acord. Tampoc ho veu massa bé tenint en compte que la Sra. Mercè Colomer i el Sr. Gaspar Casals estan preparant un llibre en fascicles de fotos antigues del poble, *L'Abans d'Arenys de Munt*, i si les fotos es pengessin a internet potser el llibre no despertaria tant d'interès. El Sr. Lloret comenta que va ser la mateixa Sra. Mercè Colomer qui, a l'anterior reunió de la Comissió, va proposar que es pengessin les fotos que ells mateixos estan recollint, ja que en tenen moltes més que les que podran aparèixer al seu llibre i així tothom podria tenir accés a totes. També comenta que són fotos antigues, en què la majoria de persones que hi surten ja són mortes, i per tant és difícil que algú es pugui queixar.

Ajuntament d'Arenys de Munt

Rbla. Francesc Macià, 59
08358 Arenys de Munt
Tel. 93 793 79 80
www.arenysdemunt.cat

La Sra. Moratalla comenta que les fotos tenen drets de l'autor, no de les persones que hi apareixen. Diu que les fotografies de grup no tenen drets d'imatge. La Sra. Viader comenta que si estan fent un acte i estàs tirant fotos, has de dir que les estàs tirant. El Sr. Jiménez creu que les pots tirar si es tracta d'un acte públic, però si no és un acte públic no. En relació a les fotos recopilades per la Sra. Mercè Colomer i el Sr. Gaspar Casals, la Sra. Moratalla comenta que les famílies que les cedeixen ja firmen una autorització perquè les fotos es publiquin.

El Sr. Forn comenta que, de moment, el material que s'ha digitalitzat a l'arxiu històric municipal ocupa uns quatre gigues de memòria, no uns trenta com havia dit en una reunió anterior.

El Sr. Rabasseda pregunta quin és el model d'arxiu amb què Arenys de Munt es pot sentir més còmode: o bé es té prop de casa però es pot deteriorar, o bé està més lluny i més ben conservat, però digitalitzat de manera que s'hi pugui accedir igualment a través d'internet. Comenta que, com que no arribem a 10.000 habitants, de moment no cal que tinguem arxiu propi. Diu que ell no té una opinió definida sobre aquest tema; només ho comenta a tall de reflexió.

La Sra. Moratalla comenta que, en cas que la documentació i el material es portés a l'Arxiu Comarcal del Maresme, probablement no ho digitalitzarien tot, o no ho farien de forma immediata. D'entrada, s'ho queden tot. El Sr. Rabasseda comenta que potser és més important compartir abans que posseir. El Sr. Jiménez apunta que, si es té en forma física, es pot compartir amb els estudiants, com s'està fent actualment amb l'Institut Domènec Perramon. La Sra. Moratalla opina que portar-ho a l'Arxiu Comarcal significaria allunyar la documentació, la qual cosa no seria positiva.

La Sra. Vila explica que va trucar al Departament de Cultura de la Generalitat i va anar a parlar al Sr. Alexis Serrano, actual director de l'Arxiu Comarcal del Maresme. La Sra. Moratalla comenta que aquest arxiu va obligar Sant Pol de Mar a entregar-li la documentació, perquè allà no la tenien en bon estat. La Sra. Vila va parlar amb el Sr. Serrano i li va comunicar que el futur de l'arxiu d'Arenys de Munt no passa perquè la documentació vagi a l'Arxiu Comarcal del Maresme, a Mataró. Li va comentar que en un futur Arenys de Munt tindrà un arxiu.

Pel que fa a l'emmagatzematge de dades, l'Arxiu Comarcal del Maresme és el nostre arxiu de referència i pot emmagatzemar documentació tant física com digital. Hi ha un aplicatiu del Departament de Cultura que emmagatzema els documents que es troben en arxius de referència. També hi ha la xarxa Dídac, un repositori on hi ha tota la documentació digitalitzada.

Ajuntament d'Arenys de Munt

Rbla. Francesc Macià, 59
08358 Arenys de Munt
Tel. 93 793 79 80
www.arenysdemunt.cat

La Sra. Vila proposa fer constar en acta que la Comissió de la Memòria Històrica es posiciona clarament en contra de què cap documentació d'Arenys de Munt se'n vagi cap a l'Arxiu Comarcal del Maresme. El Sr. Tarrés demana fer constar en acta que hi està d'acord sempre que el material estigui en condicions i això no suposi un sobrecost per a l'Ajuntament. El Sr. Jiménez demana que consti en acta que ell vol que la documentació es quedi a Arenys de Munt independentment del cost que això suposi.

La Sra. Moratalla explica que el fet que la documentació es trobi a l'Arxiu Comarcal també pot suposar costos, per exemple si en moments concrets es demanen documents i s'han de traslladar d'allà a Arenys de Munt. Comenta que no està d'acord amb els arxius comarcals, que la Generalitat hi ha abocat molts diners però la majoria de municipis s'hi resisteixen perquè volen conservar la seva pròpia documentació. La Sra. Moratalla opina que Arenys de Munt es mereix tenir un arxiu. La Sra. Vila apunta que actualment el material es troba en un estat impecable.

El Sr. Jiménez opina que hi ha un interès econòmic en el fet que els arxius comarcals vulguin acaparar material. Si nosaltres conservem el nostre material, els diners de les subvencions ens arribaran a nosaltres; si ho donem a l'Arxiu Comarcal, els donaran a ells. La Sra. Moratalla diu que aquesta documentació és patrimoni del poble, i que tenir un arxiu en condicions a la mateixa població dona valor al poble. Els estudiants i els historiadors d'Arenys de Munt hi poden accedir de forma directa i sense haver-se de desplaçar-se a un altre municipi. La Sra. Viader comenta que als arxius comarcals de vegades tampoc tenen prou pressupost per poder catalogar, inventariar i conservar tot el material que els arriba, i que per tant tampoc seria una garantia absoluta que estigués allà.

La Sra. Vila comenta que, en cas que l'Ajuntament disposés d'un arxiver, aquest podria servir tant per a l'arxiu administratiu com per a l'històric, i tots dos tindrien una sola línia de catalogació.

El Sr. Forn comenta que portar la documentació a l'Arxiu Comarcal del Maresme significaria tallar tot el projecte que s'està fent actualment amb l'Institut Domènec Perramon, que és bastant únic perquè no es fa a gaires llocs; fins i tot en poblacions que tenen arxiver no hi ha una col·laboració així entre arxiu i institut. La Sra. Moratalla comenta que el Col·lectiu pel Museu Arxiu en els últims anys ho ha ordenat i classificat tot molt bé i el material està en molt bones condicions.

5. TORN OBERT DE PARAULES

El Sr. Isern, com a professor d'història de l'Institut Domènec Perramon, explica que des del centre educatiu s'està fent el projecte "Nosaltres fem la història", vinculat al treball amb fonts primàries. A la persona que s'ocupa dels materials didàctics del l'Arxiu

Ajuntament d'Arenys de Munt

Rbla. Francesc Macià, 59
08358 Arenys de Munt
Tel. 93 793 79 80
www.arenysdemunt.cat

Nacional de Catalunya li va semblar molt interessant i va parlar-los de treballar amb fonts primàries, així que van recollint material i a partir d'aquí aniran fent tot el que sorgeixi. Amb això han quedat finalistes de la Beca Carles Capdevila, promoguda pel diari Ara i la Fundació "la Caixa" (hi ha 3 finalistes de 110). Aquest projecte inclou l'exposició que es muntarà la setmana de l'11 de juny i estarà oberta al públic el cap de setmana del 16 i el 17 de juny; la inauguració tindrà lloc el dia 15 a 2/4 de 7 de la tarda. Dins d'aquest projecte també es vol muntar un laboratori d'història. El 12 de juny, al CosmoCaixa, es proclamarà qui és el guanyador de la Beca.

El Sr. Isern comenta que l'Institut està obert a donar projecció al poble; es dona la visió que la història la fem nosaltres. Han pogut recopilar material divers per a l'exposició. La Sra. Vila comenta que és important fer aprendre els nens de manera que ells siguin els protagonistes, no fent lliçons magistrals.

El Sr. Rabasseda explica que hi ha un insecte que es diu "zariquiey" perquè qui el va descobrir era el propietari de Can Zariquei d'Arenys de Munt. Per trobar-ne més informació, es pot buscar a Google "Zariquiey artròpodes".

El Sr. Surroca menciona Ramon Pla i Armengol, un científic que va descobrir una vacuna de la tuberculosi i tenia una finca a Torrentbò. Es tracta de Can Vives, que després va passar a anomenar-se Can Pla. Pla era diputat d'ERC al Parlament, es va exiliar, el van condemnar al tribunal de responsabilitats polítiques i li van treure la finca.

S'acorda fer la propera reunió el dijous 5 de juliol a les 7 de la tarda.

I, no havent-hi més temes per tractar, s'acaba la sessió a les 9 del vespre.